

www.raakvlak.be

ZEEBRUGGE ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK NEMO-BOG

FRÉDÉRIC CRUZ

RAPHAËL DE BRANT

JAN HUYGHE

PIETER LALOO

LIEN LOMBAERT

JARI HINSCH MIKKELSEN

Titel:

Archeologische prospectie zonder ingreep in de bodem op het Nemo- en BOG-project (Zeebrugge/Brugge).

Opdrachtgever:

Elia

Periode:

Oktober 2012 - april 2013

Versie:

Eindrapport

Auteurs:

Frédéric Cruz, Raphaël De Brant, Jan Huyghe, Pieter Laloo, Lien Lombaert, Jari Hinsch Mikkelsen

Raakvlak:

Komvest 45

8000 Brugge

T +32 [0]50 44 50 44

F +32 [0]50 61 63 67

E info@raakvlak.be

[www raakvlak.be](http://www.raakvlak.be)

GATE:

Eindeken 18b

9940 Evergem

T +32 [0]92 56 07 40

[www gatearchaeology.be](http://www.gatearchaeology.be)

Met de medewerking van:

dr. Carole Ampe (VLM), prof. dr. Cecile Baeteman (VUB, Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen), prof. dr. Philippe Crombé (UGent), prof. dr. Wim De Clercq (UGent), prof. dr. Roger Langohr (UGent), prof. dr. Birger Stichelbaut (UGent)

© Raakvlak, mei 2013

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Raakvlak.

Archeologisch vooronderzoek Nemo- en BOG-traject : Zeebrugge/Brugge

0. Voorwoord en administratieve fiche
1. Inleiding
 - 1.1 Het Nemo- en BOG-project
 - 1.2 Doelstellingen van de archeologische prospectie zonder ingreep in de bodem
 - 1.3 Fasering van het onderzoek
2. Situering van de projectzone
 - 2.1 Geografisch en topografisch
 - 2.2 Geologisch en bodemkundig
 - 2.3 Archeologisch en historisch-cartografisch
3. Resultaten
 - 3.1 Resultaten van de veldprospectie
 - 3.2 Het landschappelijk booronderzoek
4. Conclusie en advies
5. Bibliografie
6. Bijlage

0. Voorwoord

In opdracht van Elia (beheerder van het Belgische transmissienet voor elektriciteit) voerden Raakvlak, de intergemeentelijke archeologische dienst voor Brugge en ommeland en GATE, het spin-off bedrijf van de vakgroep Archeologie van de Universiteit Gent, een archeologische bureaustudie en prospectie zonder ingreep in de bodem uit op het traject van de geplande ondergrondse electriciteitsvoorzieningen.

Gedurende de loop van het onderzoek werd het projectteam van Raakvlak en GATE bijgestaan door een wetenschappelijke begeleidingsgroep bestaande uit experts op het domein van archeologie, bodemkunde en geologie. Bij deze hadden we graag prof. em. R. Langohr, prof. dr. P. Crombé, prof. dr. W. De Clercq, C. Baeteman, B. Hillewaert en C. Ampe bedankt voor hun advies en medewerking. Verder danken we ook B. Pelssers (Elia), L. Van Hoorick (Elia), Hugo Decoster (Elia) en S. De Decker (AOE) voor de vlotte en aangename samenwerking.

1. Inleiding

1.1 Het Stevin-, Nemo- en BOG-project

Tussen Brugge en Damme wordt voorzien in de realisatie van een bundel ondergrondse 380kV-kabels als onderdeel van het Stevinproject. Dit project heeft onder meer als doel om de energie opgewekt door windmolenparken op zee te verbinden met het binnenland. Vanaf Vijvekapelle tot het vormingsstation in Zomergem wordt deze verbinding bovengronds gerealiseerd en vanaf de Spie tot in Zeebrugge wordt deze verbinding eveneens bovengronds gerealiseerd.

Het Nemo-project behelst een gelijkspannings-kabelverbinding tussen het Verenigd Koninkrijk en België. Het Belgische deel komt aan land ten westen van de haven van Zeebrugge, gaat via een gestuurde boring onder de duinen door en loopt parallel aan de kust naar een voormalig militair domein waar het hoogspanningsstation Nemo gebouwd zal worden.

Het BOG-project behelst de aansluiting van twee te bouwen hoogspanningsstations op zee en de aansluiting hiervan via kabelverbindingen op het hoogspanningsstation Stevin. Aan land zullen de kabels van het BOG-tracé gelijkaardig lopen als de kabels voor het Nemo-project.

Het tracé voor zowel het Stevinproject als voor de aanlandende kabels vanop zee (zowel BOG als Nemo) naar het hoogspanningsstation Stevin werden planologisch vastgelegd in het GRUP "Optimalisatie van het hoogspanningsnet in Vlaanderen".

Voor de realisatie van deze drie projecten wordt in twee zone's archeologisch onderzoek voorzien.

Dit rapport behandelt het Nemo- en BOG-project, bestaande uit de aanlanding van de hoogspanningskabels vanuit de zee komende van de windmolenparken (BOG) alsook een ondergrondse gelijkspanningsverbinding komende van Groot – Brittanië (Nemo) op het land te situeren ten zuiden van de Kustlaan te Zeebrugge (een werkzone van 1000m x 100m).

Een tweede rapport behandelt het Stevin-project, een traject voor een ondergrondse 380kV verbinding van ondergrondse hoogspanning tussen Brugge (bedrijventerrein De Spie) en Damme (Sijseelsesteenweg, Vivenkapelle). Over een lengte van ca. 10 km wordt hier een werkstrook van 55 meter breed voorzien, hierbinnen wordt een diepere strook van 15 meter breed en 2 tot 2,4 meter diepte uitgegraven waarin de 4 hoogspanningsverbindingen worden aangelegd.

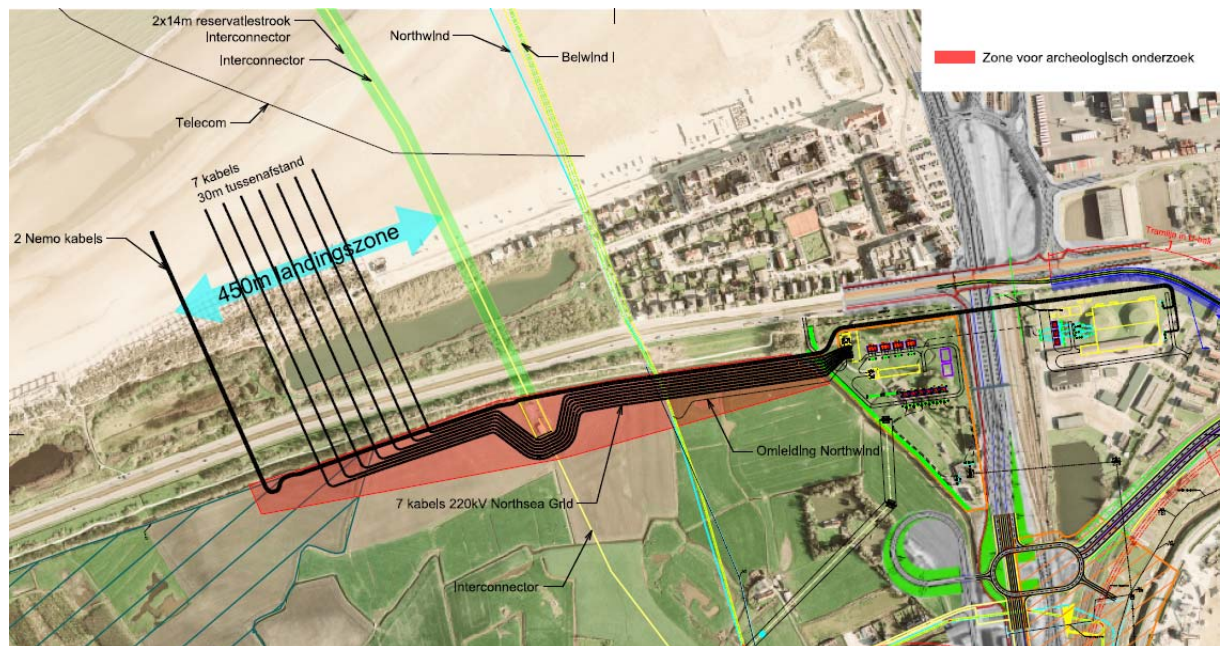

Fig.1 : indicatieve aanduiding van het projectgebied Nemo en BOG.

1.2 Doelstellingen van de archeologische prospectie zonder ingreep in de bodem

Gezien de aard en impact van de geplande infrastructuurwerken op het bodemarchief besloot het Agentschap Onroerend Erfgoed om een gefaseerd archeologisch vooronderzoek te laten uitvoeren. De doelstellingen en te volgen werkwijze van dit vooronderzoek werden vast gelegd in technische bepalingen¹. Huidig verslag heeft betrekking tot de prospectie zonder ingreep in de bodem in de zone van het Nemo- en BOG-tracé.

De prospectie zonder ingreep in de bodem omvat:

1. Een bureauonderzoek, waarbij de bestaande literatuur, het kaartenmateriaal en de beschikbare lucht- en satellietfoto's worden geraadpleegd,
2. Een veldverkenning, waarbij op het terrein oppervlaktevondsten worden ingezameld en het landschap in zijn huidige toestand wordt geëvalueerd,
3. Een boorcampagne, onderverdeeld in landschappelijke en archeologische boringen (zowel waarderend als karterend).

De gebundelde resultaten van deze onderzoeken moeten een zicht geven op het archeologische potentieel van het projectgebied, gekoppeld aan een inzicht in de historisch-landschappelijke genese van het gebied.

1.3 Fasering van het onderzoek

Het onderzoek ging in het najaar van 2012 van start. In eerste instantie werd een bureauonderzoek uitgevoerd. Hiertoe werd alle relevante archeologische literatuur met betrekking tot het studiegebied doorgenomen. De Centraal Archeologische Inventaris werd geraadpleegd en waar nodig gecorrigeerd of aangevuld met informatie uit het archief van Raakvlak. De Vakgroep Archeologie van de Universiteit Gent en Raakvlak beschikten ook over enkele archeologische luchtfoto's waarop potentiële relevante archeologisch sporen zichtbaar waren. Ook de bodem- en geologische kaartbladen van de trajectzones werden geraadpleegd.

Belangrijk was ook het contact met de grondeigenaars en –gebruikers om toestemming te verkrijgen en het meeste gepaste tijdstip te bepalen voor het nodige veldwerk (landschappelijk booronderzoek en

¹ DE DECKER 2012, 11.

veldprospectie). Het natte najaar van 2012 heeft immers voor een late maïsoogst gezorgd en er eveneens voor gezorgd dat sommige akkers er tijdens natte periodes vrij ontoegankelijk bij lagen. Het veldwerk liep omwille van diverse redenen in fasen, maar kon toch in hoofdzaak uitgevoerd worden in de periode december 2012 - maart 2013.

Het booronderzoek binnen de Nemo- en BOG-projectzone vond plaats op 6 en 7 november 2012. De veldprospectie ging door op 10 januari en 25 maart 2013.

2. Situering van de projectzone

2.1 Geografisch en topografisch

Het Nemo- en BOG-projectgebied is ca. 1000m lang en 100m breed en bevindt zich aan de kust ter hoogte van Zeebrugge tussen het Provinciaal Domein 'het Zeebos' en het Militair Domein (hoek Kustlaan – Baron De Maerelaan).

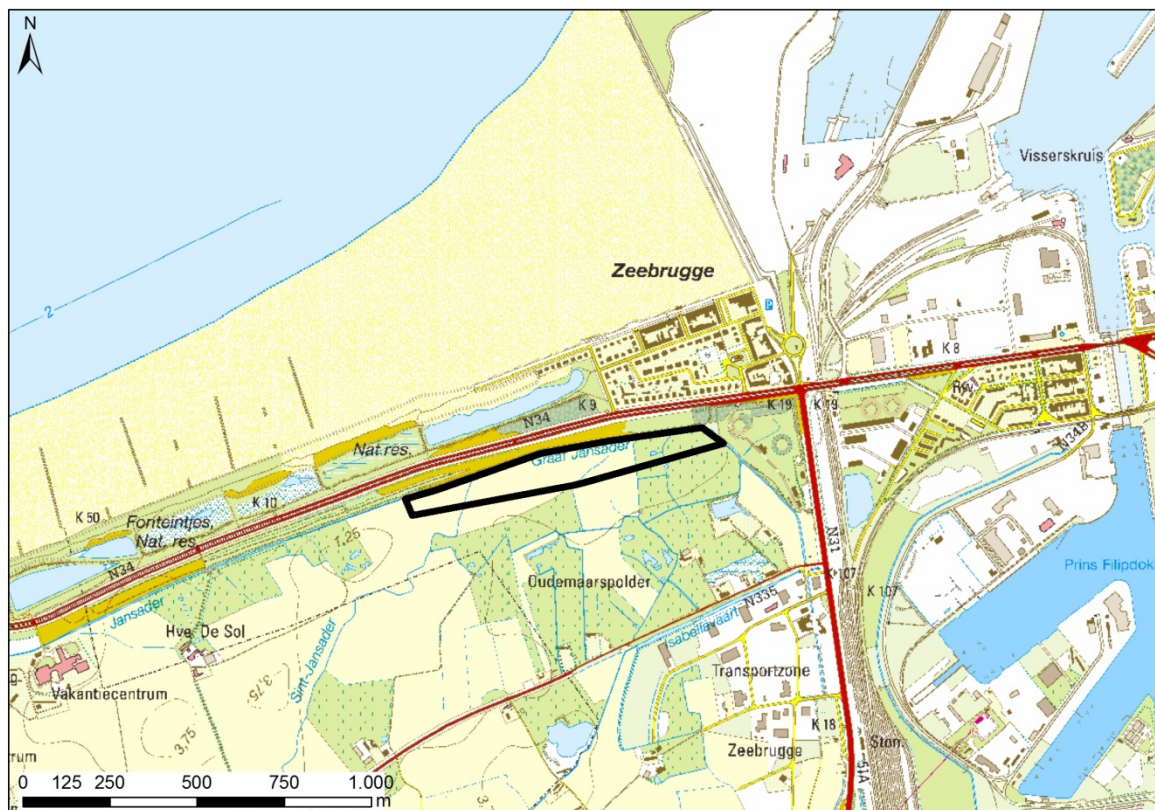

Fig.2 : indicatieve aanduiding van het projectgebied Nemo en BOG op de topografische kaart.

Topografisch gezien, betreft het een zeer vlak terrein. In tegenstelling tot het Stevin-tracé zijn er op de DHM-analyse van het Nemo- en BOG-tracé weinig relevante sporen of fenomenen waar te nemen.

Fig.3 : DHM-beeld met aanduiding van beide tracés (Nemoen BOG linksboven, Stevin midden het beeld).

2.2 Geologisch en bodemkundig

In de Nemo- en BOG-trajectzone bevindt het tertiair oppervlak zich op meer dan 25 m diepte. Het wordt afgedekt door een dikke laag holocene overstromingspakketten. Gedurende het Eem is deze zone onderhevig aan invloed van de zee. Deze tertiaire sedimenten zijn opgebouwd uit elementen die granulometrisch gaan van middelmatig zand tot lemig zand en bevat volledige schelpen, schelpgruis en – fragmenten, leem- en/of kleibrokken, plantengruis, grint dat hoofdzakelijk uit herwerkte tertiaire elementen bestaat zoals silex en glauconiet in meer of mindere mate.

Het zandig Eem-oppervlak is bedekt met het zogenaamde basisveen, een eerste venige horizont die dikwijls ge-erodeerd blijkt. Dit basisveen wordt bedekt door een afwisseling van veen en kleilagen die aan de basis dikwijls sterk zandig zijn. Het betreft een afwisseling van slikke en schorre- en veencontexten. Het bovenste pakket wordt gevormd door een gemiddeld 1 m dikke kleilaag die het polderkarakter van de omgeving bepalen.

Gezien de geplande bodemingrepen zich beperken tot ca. 2 meter diepte en de boringen bijgevolg slechts zo diep gezet werden, werden enkel slikken en schorren- en polderafzettingen aangetroffen. Bij de bodemkartering werd de onderzoekszone integraal gekarteerd als dekkleigronden (E1), bestaande uit meer dan 1 meter klei tot zware klei. Vlekken komen al voor vanaf 40cm diepte en de bodem is doorgaans kalkrijk tot (bijna) aan de oppervlakte. Deze gronden zijn vruchtbaar maar lastig om te bewerken omwille van het hoge kleigehalte. Wateroverlast komt voor in natte periodes en op de lager liggende E1 gronden. Omdat het gebied, ingepolderd in de 13de eeuw, onderhevig was aan regelmatige overstromingen, lijkt dit gebied ons weinig interessant met betrekking tot het aantreffen van archeologische vindplaatsen.

2.3 Archeologisch en historisch-cartografisch

De CAI vermeldt rond de zone van het Nemo- en BOG-traject slechts enkele archeologisch relevante locaties. Parallel met en ten noorden van de bestaande tramlijn, net ten noorden van het Nemo- en BOG-projectgebied, was in WOI een **Duitse batterij** (29) (Mittel) aangelegd, uitgerust met onder andere vier houwitser, een kanon, bunkers, een commandopost, een observatiepost en houten personeelsverblijven².

Ten zuiden van de Nemo- en BOG-projectzone werd op de site **Evendijk West** (30), bij archeologisch onderzoek naar aanleiding van de aanleg van een aardgasvervoersleiding, een wandscherf terra sigillata, vermoedelijk afkomstig uit Oost-Gallië, met de afbeelding van een lopende haas aangetroffen, te dateren in de midden-Romeinse periode (2-3^e eeuw)³.

Ongeveer 200 meter ten westen van bovenvermelde site werd op een veld langs de **Doornhaagstraat** (31) bij veldprospectie eveneens een fragment terra sigillata (vermoedelijk uit Centraal-Gallië) aangetroffen⁴.

Fig.4 : orthofoto van de indicatieve projectzone Nemo en BOG met aanduiding van de gekende archeologische vindplaatsen in de nabijheid.

² DESEYNE 2007; CAI locatienummer 158646 en 158647.

³ GERMONPREZ et al. 2010; CAI locatienummer 151742.

⁴ VANHOVE 1987, CAI locatienummer 71837.

Het onderzoeksgebied bevindt zich in de Oudemaarspolder, een benaming die voor het eerst in 1288 wordt vermeld. Het betreft een smalle strook grond van ca. 9 km lang. De breedte varieert van 1 km in het oosten tot 400 meter in het projectgebied (westen). De zuidgrens van deze polder wordt gevormd door de Evendijk (op de locatie van de huidige Zeebruggelaan), voor het eerst vermeld in 1285. Het westelijk deel van de Oudemaarspolder zou in het begin van de 13de eeuw gewonnen zijn. Rond 1250 is er sprake van de volledige afsluiting van deze polder⁵.

Op historisch-cartografisch vlak werden door ons voor het gebied te Zeebrugge drie kaartbladen geraadpleegd. Het gaat om de Heraldische kaart van het Brugse Vrije door Pieter Pourbus (16e eeuw), De Kabinetskaart van Ferraris (eind 18e eeuw) en de kadasterkaart van Popp (midden 19e eeuw).

In de periode 1561-1571 werkte Pieter Pourbus aan een imposante kaart (23,58 m²) van het Brugse Vrije. Hiervan is slechts het noordoostelijk gedeelte bewaard, maar door de getrouwe kopie van Pieter Claeissens profiteert men vandaag nog steeds van dit uniek document. Claeissens kopieerde de kaart zo nauwgezet, dat de veranderde situatie in 1597 (onder invloed van de 80-jarige Oorlog) totaal niet belicht wordt en tot het begin van de 20ste eeuw bekend was als het 'Plan van Pourbus'⁶. De geschilderde kaart, gemaakt aan de hand van triangulatie, geeft een tamelijk accuraat beeld van de streek. Op die manier krijgt men een inkijk in het polderlandschap vóór de verwoestende 80-jarige oorlog. De kaart is vrij nauwkeurig en gedetailleerd betreffende alleenstaande bewoning, wegen en waterlopen, minder echter wanneer het om de weergave van dorpskernen gaat.

Fig.5: uitsnede van Claeissens naar het 'Plan van Pourbus' voor het projectgebied Nemo en BOG.

Tussen 1771 en 1778 worden de Oostenrijkse Nederlanden gekarteerd door de Graaf Jozef Jean François de Ferraris. Deze kaart biedt een onschatbaar inzicht in het landschap net voor het einde van het Ancien Regime⁷. Afgezien van enkele meetkundige onnauwkeurigheden, geeft de kaart het beste van wat in die periode te bereiken was. Als kaart voor militaire doeleinden wordt er veel aandacht geschonken aan de hydrografie, hagen en andere begroeiing. Voor het projectgebied is de weergave tamelijk nauwkeurig.

⁵ COORNAERT 1962, 121-139.

⁶ HUVENNE 1984, 287-291.

⁷ Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden genomen op initiatief van graaf de Ferraris, Blackenberghe 13, Bruges 14, Damme 24.

Tussen 1842 en 1879 realiseert Philippe Christian Popp een reeks kadasterkaarten van de Belgische gemeenten⁸ op schaal 1/5000, wat resulteert in een uiterst gedetailleerde weergave van alle wegen en percelen. Deze kaart vertoont weinig verschillen met de Atlas der Buurtwegen, alhoewel op eerstgenoemde meer toponiemen voorkomen.

Op de kopie van de Pourbus-kaart toont het projectgebied zich als akker- weiland. Hierin lijkt 200 jaar later niet veel verandering in gekomen te zijn. Op de Ferraris-kaart is er weinig bebouwing waar te nemen en zijn de terreinen in gebruik als akker- weiland. De Popp-kaart toont in vergelijking met de Ferraris-kaart weinig verschil. Opvallend is de sterke versnippering van de percelen binnen de zone.

Fig.6 : uitsnede van de Ferraris-kaart voor het projectgebied Nemo en BOG. (bron : www.kbr.be)

⁸ Werden geraadpleegd: kaartbladen Dudzele, Ste-Croix, Coolkerke, Moerkerke, Uytkerke en Lisseweghe.

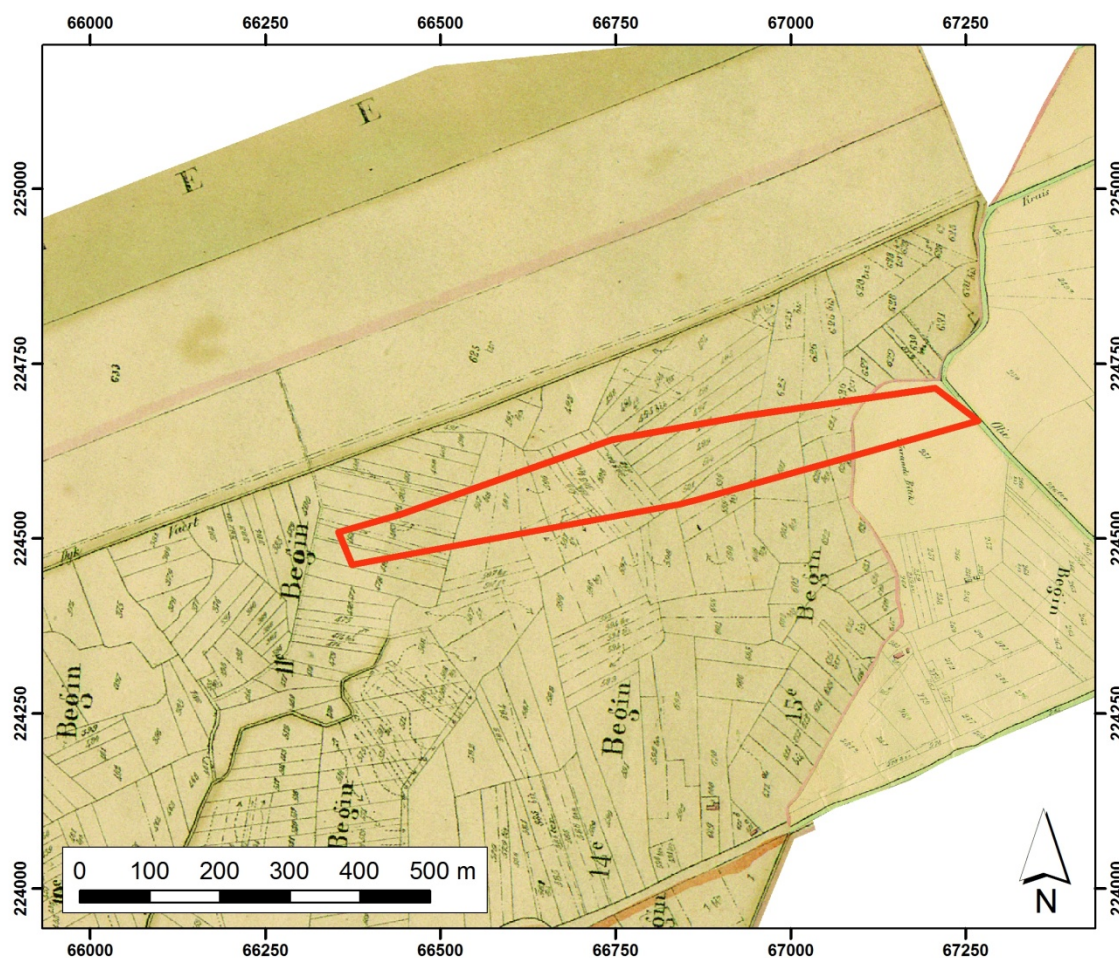

Fig.7: uitsnede van de Popp-kaart ter hoogte van de zone Nemo en BOG (bron : www.giswest.be)

3. Resultaten

3.1 Resultaten van de veldprospectie/fieldwalking

3.1.1 Methodologie

Archeologische vondsten (silex, aardewerk, bot, bouwmaterialen) aan de oppervlakte kunnen al een indruk geven over de aanwezigheid van een site. Deze methode is enkel bruikbaar in zones waar de zichtbaarheid van het oppervlak goed is. Bij voorkeur vond op de terreinen een zekere verstoring plaats, zoals het ploegen van akkers. Hierdoor is archeologisch materiaal naar de oppervlakte gebracht en vormt een indicatie over de aanwezigheid van een site, maar niet over de aard of de uitgestrektheid ervan.

De veldkartering gebeurt in raaien, hoewel in de bijzondere voorwaarden het agentschap Onroerend Erfgoed een maximale tussenafstand van 10 meter werd gevraagd, werd er door Raakvlak een maximale tussenafstand van 3 meter gehouden. Er werd rekening gehouden met een goede zichtbaarheid van de bodem (geploegd en schoon geregend) en gekarteerd in gunstige weeromstandigheden (geen felle zon of sneeuw). Op deze manier worden alle beschikbare terreinen twee maal geprospecteerd.

Per akker of bij grote percelen per zone (met een maximale grid van 50x50meter-de afstand tussen twee landschappelijk boringen) werden de vondsten verzameld.

3.1.2 Resultaten

Alle beschikbare terreinen, met name de akkers waarop de boorpunten X355-X365 en X367-X368 zich bevinden, werden tweemaal onderworpen aan een systematische veldverkenning. Dit gebeurde op 10 januari en 25 maart 2013. Over het gehele Nemo- en BOG-traject werden tijdens de veldkartering amper scherven aangetroffen, slechts 22 wandscherven rood aardewerk met loodglazuur. Al dit aardewerk mag gedateerd worden in de Nieuwe en Nieuwste tijd (16de-20ste eeuw).

boorpunten	rood aardewerk	datering
X355-X359	9	post middeleeuws
X360-X365	8	post middeleeuws
X367-X368	5	post middeleeuws

Fig.8 : tabel van de beperkte prospectievondsten.

3.1.3 Conclusie

Deze beperkte hoeveelheid verspreid oppervlaktemateriaal mag geïnterpreteerd worden als intrusief aardewerk, vermoedelijk door bemesting op de akkers beland. Bij een vergelijking met eerder uitgevoerde prospecties in de Brugse regio en in de polders⁹, blijkt onder andere dat bewoningssites uit de middeleeuwen of recenter zich manifesteren aan de hand van duidelijke vondstenconcentraties. Gelijkaardige resultaten werden ook recentelijk vastgesteld te Middelkerke- Kalkaert, waarbij een duidelijke vondstenconcentratie op een akker een weerspiegeling gaf van een 16de eeuwse hoeve welke tijdens het proefonderzoek aan het licht kwam¹⁰.

De vondsten aangetroffen tijdens de veldprospectie zijn zeer beperkt en geven geen indicatie van de aanwezigheid van een archeologische site in de ondergrond.

⁹ HILLEWAERT 1984.
SEYS 1982.

PIETERS et al. 2006.
¹⁰ RENIERE 2012.

Fig.9 : spreiding van de boorpunten binnen de indicatieve projectzone Nemo en BOG en aanduiding van de akkers die onderworpen werden aan fieldwalking.

3.2 Het landschappelijk booronderzoek

3.2.1 Gehanteerde methodologie

Het landschappelijk booronderzoek gebeurde zoals voorgeschreven in een verspringend 50 m driehoeksgrid. Er werd zowel gebruikt gemaakt van een Edelmanhandboor (diam. : 7 cm) en van een gutsboor (diam. : 2 cm). Het opgeboorde sediment werd volgens stratigrafie uitgelegd op een zwart plastic zeil en gefotografeerd en geregistreerd op boorfiches. Tijdens de rapportagefase werden aan de hand van deze boorfiches en de foto's dwarsdoorsneden gemaakt van het terrein met behulp van het softwareprogramma Strater.

3.2.2 Resultaten

Binnen het Nemo- en BOG-traject werden 32 boringen gezet. Deze lieten toe om 2 facies te herkennen :

- De eerste facies heeft een beige tot beige-grijze tot bruine kleur en is in hoofdzaak kleiig bovenaan de sequentie en lemig tot kleiig aan de basis. In sommige boringen komt deze laag ook voor op 2 m diepte (boringen X364, X370, ...). Ze bevat schelpen en kalkconcreties. De fijne granulometrie wijst op een relatief kalm milieu. Hoogstwaarschijnlijk gaat het om een slikke-schorre-gebied aan de basis die eindigt in een poldercontext met zwaardere klei.
- De tweede facies is meer gevarieerd en wordt gekenmerkt door een grovere granulometrie. Het bestaat uit fijne tot zeer fijne zanden die min of meer kleiig of lemig zijn en blauwgrijs tot bruinigrijs van kleur. In enkele boringen kon ook een horizontale gelaagdheid herkend worden van herwerkte

venige klei en zand. Deze facies wijst op een sterk dynamisch milieu en stemt overeen met de opvulling van inbraakgeulen en de bijhorende laterale afzettingen.

Tot slot werden ook antropogene afzettingen waargenomen. Meer bepaald in het westelijk uiteinde van het meest noordelijk boortraject. Het bovenste sedimentatiepakket is opgebouwd uit een opeenvolging van fijne zand-, klei- en leemlagen waarvan de kleuren variëren van beige-grijs tot bruin. Deze afzettingen houden vermoedelijk verband met de aanleg en het onderhoud van de nabijgelegen gracht. Ook de bovenste pakketten aan het andere uiteinde van dit transect (B X383) wijzen op antropogene invloed (onderhoud gracht/kanaal of werken).

3.2.3 Conclusie

Het substraat binnen het Nemo- en BOG-traject duidt op een oud slikken en schorregebied dat doorkruist werd door inbraakgeulen en dat later werd omgezet tot poldergebied. Verder wijzen antropogene pakketten op relatief recente verstoringen van de ondergrond.

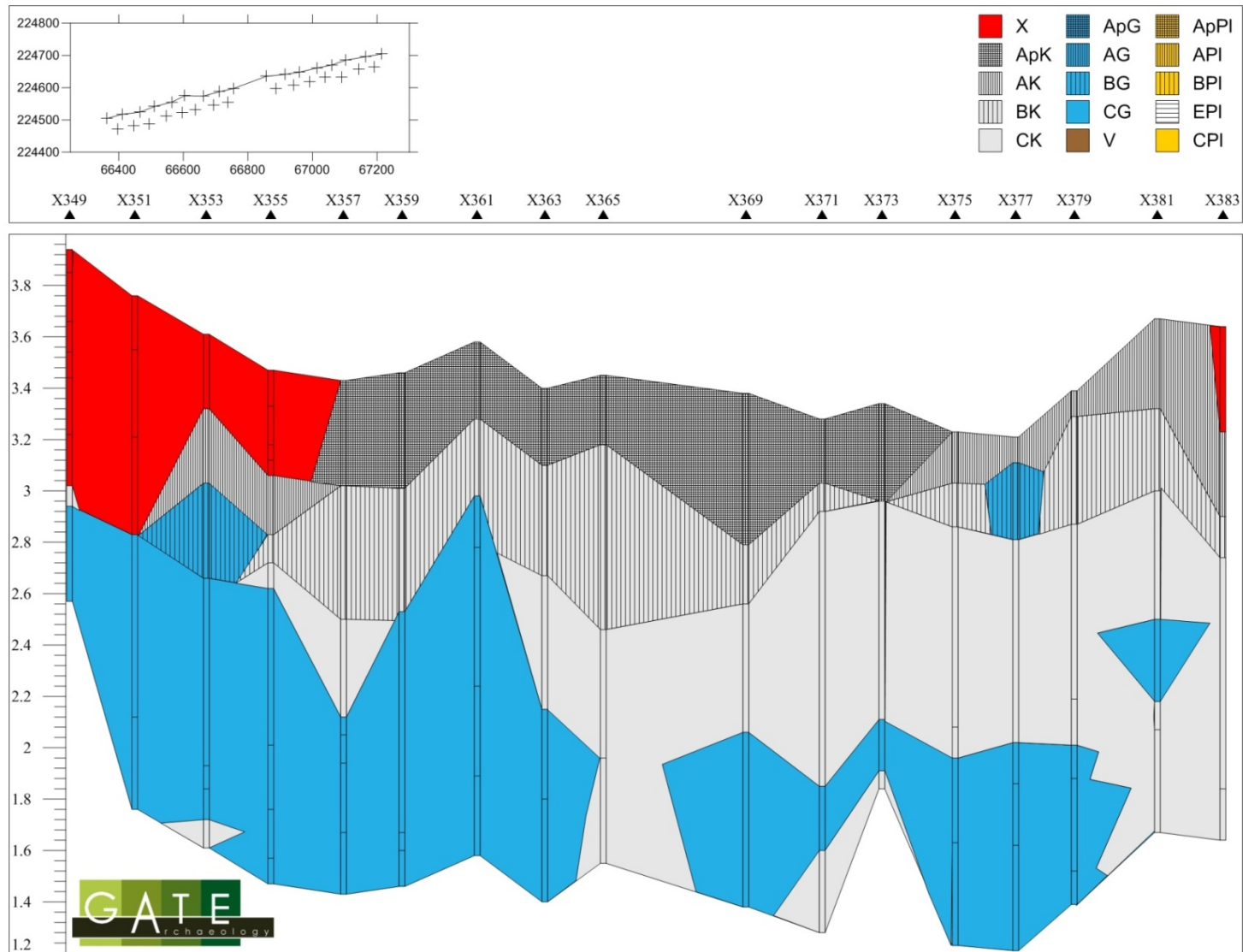

Fig. : dwarsdoorsnede van het noordelijk boortranssect; legende : X : antropogeen, K : klei, G : geul, PI : pleistoceen, V : veen

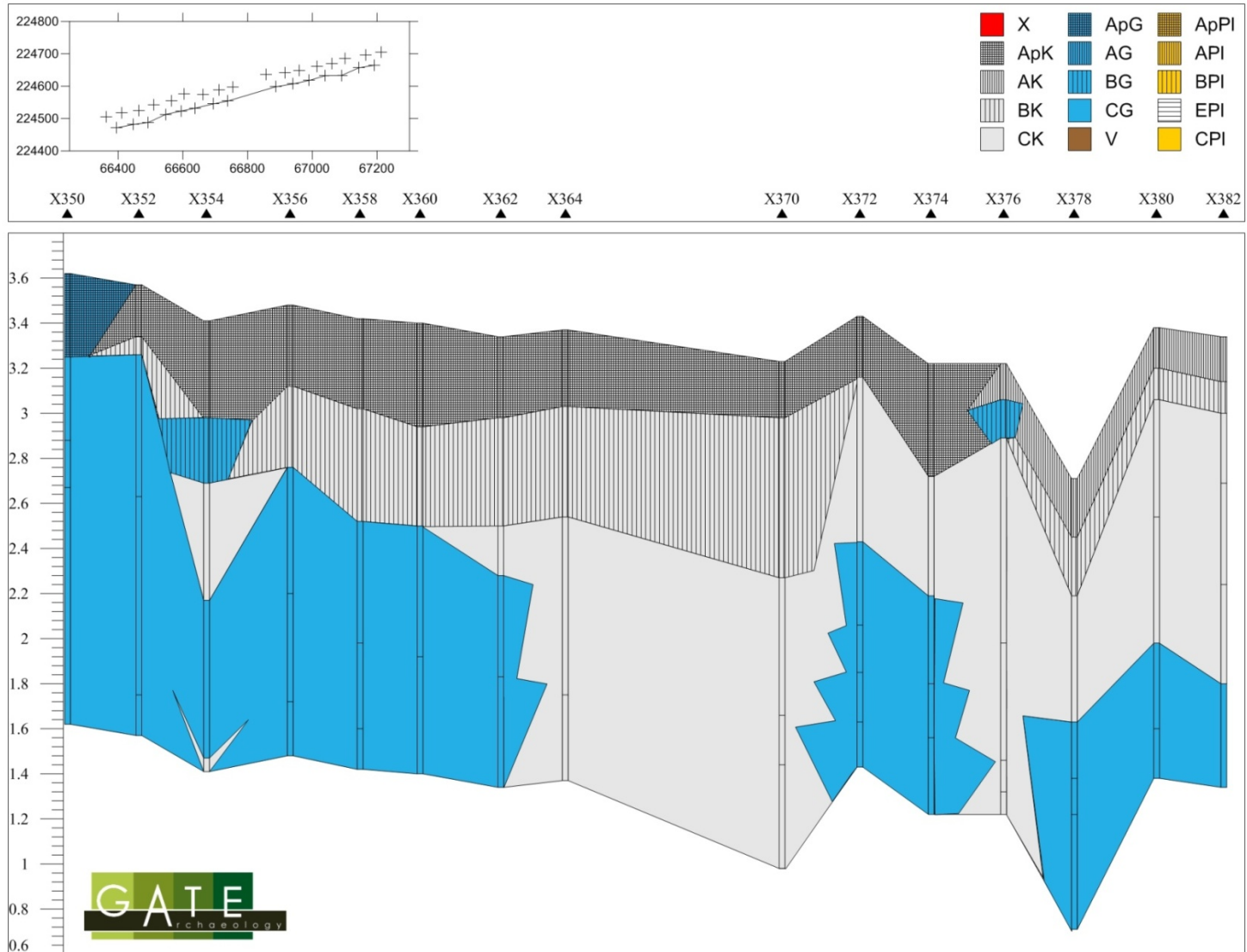

Fig. : dwarsdoorsnede van het noordelijk boortransect; legende : X : antropogeen, K : klei, G : geul, Pl : pleistoceen, V : veen

4. Conclusie en advies

Het projectgebied Nemo en BOG werd onderworpen aan een bureaustudie, een paleolandschappelijk booronderzoek en een fieldwalking-campagne. Deze drie vooronderzoeken lijken allen te wijzen op het geringe archeologische potentieel van deze zone. De landschappelijke boringen tonen aan dat dit gebied lange tijd als een slikken-schorre-gebied functioneerde. Historische bronnen en kaartmateriaal geven aan dat het gebied in de loop van de 13de eeuw werd omgezet tot poldergrond. Historische kaarten uit de 16^e, 18^e en 19^e eeuw geven voor het gebied geen bewoning aan.

Tijdens de veldprospectie werden verder ook geen archeologische vondsten aangetroffen die wijzen op laatmiddeleeuwse of moderne bewoning binnen de projectzone Nemo en BOG. Normaliter manifesteren dergelijke zones zich duidelijk op de akker als vondstenconcentraties aan baksteenpuin, aardewerk, tegelfragmenten, en dergelijke meer.

Op basis van deze driedelige bevindingen adviseren wij dan ook om geen verder vervolgonderzoek uit te voeren binnen de projectzone Nemo en BOG.

We willen wel wijzen op het decreet op de bescherming van het archeologische patrimonium uit 1993 (en latere wijzigingen en uitvoeringsbesluiten) wat onder andere aangifte van eventuele vondsten inhoudt indien er tijdens de werken toch nog onverwachte vondsten worden aangetroffen. Het artikel betreffende de meldingsplicht (art. 8) werd als bijlage toegevoegd.

5. Bibliografie

COORNAERT M., 1962. De Eede en de Eyersluis in de oudemaerspolder, *Rond de poldertorens* IV/4, 121-139.

DE DECKER S., 2012. Technische bepalingen een archeologische prospectie zonder ingreep in de bodem: Zeebrugge (Brugge) / Vijvekappelle (Damme) (zgn. Stevin-project), Agentschap Onroerend Erfgoed, 11.

DESEYNE A., 2007. *De kust bezet 1914-1918*, Brugge.

GERMONPREZ D., BONCQUET T., PYPE P., 2010. *Archeologische begeleiding van de aanleg van een aardgasvervoerleiding (Zeebrugge, Evendijk-West)*, onuitgegeven rapport Ruben Willaert bvba.

HILLEWAERT B., 1984. *Oostkerke-bij-Brugge*, Archeologisch Inventaris Vlaanderen, II, Gent.

HUVENNE P., 1984. Pieter Pourbus, meester-schilder 1524-1584, Brugge.

PIETERS M., SCHIETECATTE L., ZEEBROEK I., BAETEMAN C., BASTIAENS J., DEFORCE K., JANSEN I., MEYLEMANS E., VAN LAECKE J., 2006. The Belgian polders, Flanders: a test case 2002-2006, in: Dyson L., Heppell E., Johnson C., Pieters M., *Planarch 2 Archaeological evaluation of Wetlands in the planarch area of North West Europe*, Maidstone

RENIERE S., DECONYNCK J., MIKKELSEN J., CRUZ F., 2012. Rapportage van het archeologisch proefsleuvenonderzoek - 2 november tot 6 december 2011. Gate-rapport 34.

SEYS A., 1982. *Archeologisch onderzoek in de gemeente Damme. Prospectie – Analyse – Synthese*, onuitgegeven licentiaatsverhandeling Universiteit Gent.

VANHOVE D., 1987. *Archeologisch onderzoek in de gemeente Uitkerke. Prospectie – Analyse – Synthese*, onuitgegeven licentiaatsverhandeling Universiteit Gent.

<http://cai.erfgoed.net/>

http://www.kbr.be/collections/cart_plan/ferraris/ferraris_nl.html

<http://www.giswest.be>

6. Bijlage

De archeologische meldingsplicht zoals gesteld in het Decreet van 30 juni 1993 houdende bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij de decreten van 18 mei 1999, 28 februari 2003 en 10 maart 2006 (Belgisch Staatsblad 15 september 1993, 08 juni 1999, 24 maart 2003 en 07 juni 2006, art. 8

Art. 8. Eenieder die, anders dan bij het uitvoeren van vergunde archeologische opgravingen, een goed vindt waarvan hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat het een archeologisch monument betreft, is verplicht hiervan binnen drie dagen aangifte te doen bij de administratie. De administratie stelt de eigenaar en de gebruiker, in geval zij niet de vinder zijn, en de betrokken gemeente(n) hiervan in kennis.

De gevonden archeologische monumenten en hun vindplaats moeten tot de tiende dag na de melding in onveranderde toestand door de eigenaar, gebruiker en vinder bewaard blijven, beschermd worden tegen beschadiging of vernieling en toegankelijk gesteld worden voor onderzoek door het Instituut, de administratie of zijn gemachtigde, zonder dat dit aanleiding kan geven tot het vorderen van enige schadevergoeding.

De termijn van tien dagen kan door de regering of haar gemachtigde ingekort worden na onderzoek of indien deze verplichting tot onverantwoord hoge kosten aanleiding zou geven, of verlengd worden. De regering bepaalt de algemene beschermingsvoorschriften die op de bij toevalsvondsten gevonden archeologische monumenten van toepassing zijn.